

Психологічні особливості підприємницької діяльності

Психологические особенности предпринимательской деятельности

Psychological features of entrepreneurial activity

Науковий керівник – ст. викл. каф. «Підприємництва і торгівлі»,

Бондарчук М.Є., Бондарчук М.Е., Bondarchuk M.Ye.

Студентка – Шмиріна А.І., Шмырина А.И., Shmyrina A.I.

Анотація: Розглянуто психологічні особливості підприємницької діяльності. Визначено підходи, що розглядають підприємництво з психологічної точки зору, а саме особистісний, поведінковий та когнітивний

Ключові слова: підприємницьке мислення, підприємництво, підприємець, підприємницька діяльність.

Annotation: Psychological features of entrepreneurial activity are considered. Approaches that consider entrepreneurship from a psychological point of view, namely personal, behavioral and cognitive, are identified

Key words: entrepreneurial thinking, entrepreneurship, entrepreneur, entrepreneurial activity.

Анотация: Рассмотрены психологические особенности предпринимательской деятельности. Определены подходы, рассматривающие предпринимательство с психологической точки зрения, а именно личностный, поведенческий и когнитивный.

Ключевые слова: предпринимательское мышление, предпринимательство, предприниматель, предпринимательская деятельность.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що підприємницька діяльність стає природною складовою української економіки, про що свідчить просування підприємства до ринкових форм і методів господарювання.

Згідно з чинним законодавством України, підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [1].

Аналізуючи зміст поняття «підприємництво» та основні історичні етапи його розвитку, варто насамперед зазначити, що в сучасній науці відсутня єдність в розумінні цього явища. Загальноприйнятої теорії підприємництва поки що не створено, хоча потреба в ній вже давно стала нагальною. До основних причини відсутності теорії варто віднести:

- підприємництво є порівняно новим феноменом;
- це явище, що постійно розвивається, змінюється в своїх змістовних характеристиках і має глибоку специфіку в різних історичних, економічних та соціокультурних умовах;
- складність та багатоаспектність явища, в якому тісно перетинаються економічні, соціальні та психологічні сторони.

Окрім того, труднощі визначення поняття «підприємництво» полягають в тому, що воно є одночасно загальноживаним (побутовим) і науковим терміном.

Підприємництво як особливий тип економічного мислення характеризується сукупністю оригінальних поглядів і підходів до прийняття рішень, які реалізуються в практичній діяльності. Центральну роль тут грає особистість підприємця. На думку І. Шумпетера «бути підприємцем - значить робити не те, що роблять інші. Треба володіти особливою уявою, зокрема передбаченням, постійно протистояти тиску рутини; здатним знайти нове і використати його можливості; уміти ризикувати, долати страх і діяти не в залежності від процесів, що відбуваються - самому ці процеси визначати» [2].

Головне завдання підприємця – об'єднати навколо себе весь персонал, подати його зусилля для досягнення своєї мети. Тому лідер фірми повинен мати силу занурити у своє ціннісне середовище всіх найнятих працівників, що призводить до створення особливої культури організації.

Підприємництво - це когнітивний процес психологічного виміру, тому розуміння цього явища важливо для обґрунтування підприємницьких намірів в процесі прийняття рішень. Людська дія є результатом її когнітивних чинників, психологічних властивостей і намірів. Економічні, соціальні, культурні та інші чинники несуть відповідальність за створення нових підприємств. Психологічні чинники відіграють вирішальну роль в підприємницькому успіху.

Підприємницька діяльність - це передусім інтелектуальна діяльність енергійної і ініціативної людини, яка, володіючи якими-небудь матеріальними цінностями використовує їх для організації бізнесу. Отримуючи користь для самого себе підприємець діє на благо суспільства.

Існує три підходи розгляду підприємництва з психології [3]:

- перший підхід – особистісний – вивчає особистісні характеристики чи риси підприємця, що дозволяють зрозуміти та пояснити підприємницьку діяльність. Цей підхід побудовано на припущенні, що підприємець має унікальну особистість, порівняно з не

підприємцем. Саме ці унікальні риси особистості допомагають підприємцю досягати успіху у його справі.

- другий підхід – поведінковий – розглядає підприємництво як поведінковий феномен. Підприємництво – це послідовність вчинків, що можуть змінюватись з часом. Це також поведінка, що сприяє створенню нових організацій, фірм тощо. Отже, підприємництво виступає як організація виробничих факторів.

- у рамках когнітивного підходу підприємці розглядаються як такі, що шукають та створюють нові продукти, уявляють майбутнє, оцінюють ризик та шляхи отримання вигоди, сприймають та впізнають можливості – тобто використовують мислення.

На нашу думку, поняття мислення підприємця є поняттям сутності його особистості та діяльності, її виникнення та розвитку. Тому доцільно розглядати феномен підприємництва з точки зору когнітивного підходу для більш глибокого та ґрунтовнішого осмислення психологічних механізмів, що ним керують.

Таким чином, дослідження психологічних особливостей підприємницької діяльності, зокрема, в торговельній діяльності, базується, перш за все, на когнітивному підході. Дослідження психології підприємництва, особливо у сфері торгівлі, є актуальним у сучасній науці. Новим та цікавим підходом у такому дослідженні є когнітивний підхід, який дозволяє розглянути чинники підприємницького успіху.

Література:

1. Про підприємництво в Україні: Закон України від 27.03.1991 № 698-ХІІ.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>
2. Занковский А.Н. Организационная психология.- М.: Флінта: МПСИ, 2002. - 648 с.
3. Абдуллаєва І. Психологічні особливості підприємницької діяльності сфери торгівлі: зарубіжний досвід досліджень. URL : http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/appsuh_2010_1_27_3.pdf

Студентка – Шмиріна Анна Ігорівна

Науковий керівник - Бондарчук Марія Євгенівна